

บทที่ 3

หลักเกณฑ์และกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ในต่างประเทศ

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ในต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งกลุ่มประเทศที่เป็นต้นแบบในเรื่องนี้โดยเฉพาะ นั่นก็คือ สหภาพยุโรป และได้สร้าง EC Directive 85/374/EEC ขึ้นมาเป็นต้นแบบให้ประเทศที่เข้าเป็นภาคีของ EC Directive 85/374/EEC นำไปบัญญัติคืออนุวัติการเป็นกฎหมายภายในของตน นอกจากนี้ยังมีประเทศที่อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรปโดยจะกล่าวถึงประเทศที่สำคัญ ๆ และมีบทบาทในเวทีโลกเท่านั้น เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน เป็นต้น และในบทนี้ยังได้กล่าวถึงประเทศที่มีได้เป็นภาคีของ EC Directive 85/374/EEC อีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศที่อยู่ในทวีปยุโรปและทวีปเอเชีย โดยจะกล่าวถึงเฉพาะประเทศที่มีบทบาทสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นในทางธุรกิจ หรือมหาอำนาจของโลกก็ตาม ประเทศเหล่านี้ก็ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ทั้งสิ้น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น โดยผู้วิจัยจะเน้นที่ความหมายของคำว่า “สินค้า” ซึ่งถ้าสินค้าไม่ว่าชนิดใดก็ตามที่อยู่ในขอบข่ายของคำว่า “สินค้า” ตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) แล้ว ย่อมต้องรับผิดชอบทั้งสิ้น ถ้าสินค้านั้นเกิดเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค ซึ่งในแต่ละประเทศก็ได้กำหนดความหมายของสินค้าไว้คล้ายคลึงกัน จะต่างกันก็แต่ว่าจะยกเว้นสินค้าชนิดใดอย่างไรบ้างเท่านั้น โดยคำนึงถึงลักษณะความพร้อมของประเทศไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนผลประโยชน์ของประชาชนภายในประเทศและประเทศชาติโดยรวมเป็นสำคัญ

3.1 สหภาพยุโรป

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่สองแล้วเกี่ยวกับความเป็นมาของ EC Directive 85/374/EEC ซึ่งก็ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1985 ในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวถึงเนื้อหาสาระสำคัญของคำนิยามคำว่า “สินค้า” ตามบทบัญญัติของ EC Directive 85/374/EEC

สาระสำคัญของคำนิยามคำว่า “สินค้า” ตามบทบัญญัติของ EC Directive 85/374/EEC

EC Directive 85/374/EEC ได้กำหนดความว่าความชำรุดบกพร่องของสินค้าในที่นี้หมายถึง การที่สินค้านั้นขาดความปลอดภัยตามที่บุคคลพึงคาดหวังได้จากสินค้านั้น โดยจะต้องพิจารณาถึงพฤติกรรมแวดล้อมทั้งหมดรวมทั้ง (1) การนำเสนอสินค้านั้น (2) ประโยชน์อันพึงคาดหมายได้จากสินค้านั้น (3) เวลาที่สินค้านั้นถูกวางตลาด¹ และผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง² ซึ่งคำว่า “ผู้ผลิต” หมายความว่า ผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย ผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตชิ้นส่วนของสินค้า และบุคคลใด ๆ ที่ใส่ชื่อของตน เครื่องหมายการค้าหรือรูปสัญลักษณ์เฉพาะใด ๆ ลงบนสินค้าเพื่อแสดงว่าเป็นผู้ผลิตสินค้านั้น³ ส่วนผู้ที่มีสิทธิฟ้องร้องตาม EC Directive 85/374/EEC ได้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายอาจจะเป็นผู้ซื้อ ผู้ใช้สินค้านั้นหรือผู้อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งของสินค้าและได้รับความเสียหาย แม้จะไม่ใช่ว่าผู้ซื้อสินค้านั้นมาหรือใช้สินค้านั้น ส่วน ความเสียหาย หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความตายหรือบาดเจ็บ⁴ และผู้เสียหายมีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่อง พิสูจน์ว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้เสียหาย

¹ Article 6 of directive 85/374/eec : “1. A product is defective when it does not provide the safety which a person is entitled to expect, taking all circumstances into account, including:

- (a) the presentation of the product;
- (b) the use to which it could reasonably be expected that the product would be put;
- (c) the time when the product was put into circulation.

2. A product shall not be considered defective for the sole reason that a better product is subsequently put into circulation.”

² Article 3 of Directive 85/374/EEC : “The producer shall be liable for damage caused by a defect in his product.”

³ Article 3 of Directive 85/374/EEC : “1. 'Producer' means the manufacturer of a finished product, the producer of any raw material or the manufacturer of a component part and any person who, by putting his name, trade mark or other distinguishing feature on the product presents himself as its producer....”

⁴ Article 9 of Directive 85/374/EEC : “For the purpose of Article 1, 'damage' means:

- (a) damage caused by death or by personal injuries;....”

และพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากความชำรุดบกพร่องของสินค้า นอกจากนี้ EC Directive 85/374/EEC ได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้ด้วยกัน 6 ประการ ซึ่งถ้าพิสูจน์ได้ตามเหตุใดเหตุหนึ่งใน 6 ประการนี้ ผู้ผลิตก็ไม่ต้องรับผิดเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องของสินค้า อัน ได้แก่ (1) ตนไม่ได้นำสินค้านั้นออกวางจำหน่าย (2) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้น ไม่สามารถเป็นที่คาดหวังได้ว่าผู้ผลิตสินค้าเช่นนั้นจะสามารถทราบได้ว่าความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นมีอยู่ในขณะที่สินค้าอยู่ในความควบคุมของตน (3) ความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเพราะการที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของทางราชการที่ผู้ผลิตไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ (4) ความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ได้มีอยู่ในขณะที่มีการส่งมอบสินค้า หรือความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการส่งมอบสินค้าแล้ว (5) สินค้าดังกล่าวตนไม่ได้ผลิตขึ้นเพื่อการขายหรือจำหน่ายไม่ว่าโดยประการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ หรือไม่ได้ผลิตหรือจำหน่ายไปในลักษณะที่เป็นธุรกิจ (6) ในกรณีที่ผู้ผลิตขึ้นส่วนของสินค้าให้แก่ผู้อื่นเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าขั้นสุดท้าย หากผู้ผลิตขึ้นส่วนสามารถพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นเพราะการออกแบบของสินค้าขั้นสุดท้ายหรือเพราะคำสั่งของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย⁵

ส่วนที่ขาดไม่ได้และเป็นส่วนสำคัญของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็คือ ความหมายของคำว่า “สินค้า” ซึ่งตามมาตรา 2 ของ EC Directive 85/374/EEC บัญญัติไว้ว่า “สินค้า” หมายความว่า สัตว์หรือพืชทุกชนิด ยกเว้นสินค้าเกษตรปฐมภูมิ (Primart Agricultural Product) สินค้าเกษตรปฐมภูมิ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ผลิตผลทางการเกษตร การประมง ที่ไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปในทางอุตสาหกรรม และรวมถึงกระแสไฟฟ้า

⁵ Article 4 of Directive 85/374/EEC : “The injured person shall be required to prove the damage, the defect and the causal relationship between defect and damage.”

⁶ Article 7 of Directive 85/374/EEC : “The producer shall not be liable as a result of this Directive if he proves:

(a) that he did not put the product into circulation; or

(b) that, having regard to the circumstances, it is probable that the defect which caused the damage did not exist at the time when the product was put into circulation by him or that this defect came into being afterwards; or

(c) that the product was neither manufactured by him for sale or any form of distribution for economic purpose nor manufactured or distributed by him in the course of his business; or⁷

(d) that the defect is due to compliance of the product with mandatory regulations issued by the public authorities; or

(e) that the state of scientific and technical knowledge at the time when he put the product into circulation was not such as to enable the existence of the defect to be discovered; or

(f) in the case of a manufacturer of a component, that the defect is attributable to the design of the product in which the component has been fitted or to the instructions given by the manufacturer of the product.”

จากมาตรานี้ จึงสรุปได้ว่า สินค้าดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในบังคับของ EC Directive 85/374/EEC

(1) ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ เช่น น้ำมันดิบ และรัตนชาติที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะเห็นว่า Product Liability นั้นมีวัตถุประสงค์พื้นฐานที่การผลิตสินค้าในเชิงอุตสาหกรรม และผู้ผลิตได้ผลิตสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องและปล่อยสินค้านั้นออกสู่ท้องตลาดและเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค แต่ผลิตภัณฑ์ตามธรรมชาตินั้นไม่ใช่ผลผลิตของมนุษย์จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของ EC Directive 85/374/EEC แต่ถ้ามีการนำผลิตภัณฑ์นั้นไปแปรรูป เช่น นำน้ำมันดิบไปกลั่นเป็นน้ำมันเบนซิน แก๊ส หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการแปรรูปนั้นจะอยู่ภายใต้บังคับของ EC Directive 85/374/EEC ด้วย

(2) ผลิตภัณฑ์เกษตรปฐมภูมิ หรือผลิตภัณฑ์เกษตรที่ไม่ผ่านกระบวนการ แปรรูปในทางอุตสาหกรรม ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมให้รวมสินค้าเกษตรปฐมภูมิด้วย⁷

(3) อสังหาริมทรัพย์ สาเหตุที่ไม่นำอสังหาริมทรัพย์มาอยู่ในบังคับของ EC Directive 85/374/EEC เพราะเห็นว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นต่างกับสินค้าที่เป็นสังหาริมทรัพย์ โดยอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นสินค้าที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้

(4) ทรัพย์สินทางปัญญา เหตุที่ยกเว้นงานทรัพย์สินทางปัญญาก็เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งจะทำให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ แต่ก็มี การแยกแยะระหว่าง Computer Program สำเร็จรูปที่นำออกวางตลาด และ Computer Program ที่เขียนขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดของลูกค้าเป็นการเฉพาะเจาะจง โดยถือว่า Computer Program สำเร็จรูปนั้นเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้บังคับของ EC Directive 85/374/EEC ส่วน Computer Program ที่เขียนขึ้นตามความต้องการเป็นการเฉพาะของลูกค้าแต่ละรายนั้นเป็นการให้บริการไม่ใช่การผลิต และจำหน่ายสินค้า ดังนั้นจึงไม่ตกอยู่ในบังคับของ EC Directive 85/374/EEC

(5) งานบริการ EC Directive 85/374/EEC ไม่ได้นำเอางานบริการมาอยู่ภายใต้บังคับ แต่ถึงอย่างไรก็ตามบางครั้งก็เป็นการยากที่จะแยกโดยเด็ดขาดว่ากรณีใดเป็นการผลิตและขายสินค้า กรณีใดเป็นการให้บริการ แต่ความแตกต่างนี้อาจไม่ส่งผลกระทบในระยะยาวเพราะมีการเสนอให้จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในสินค้าประเภทบริการขึ้นเป็นการเฉพาะเจาะจง

๘

⁷ EC Directive 1999/34/EEC ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1999 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1999 แก้ไขเพิ่มเติม Directive 85/374/EEC ให้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์เกษตรปฐมภูมิด้วย และประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ. 2000

3.2 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้ประกาศใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection Act 1987) โดยในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ได้บัญญัติขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของ EC Directive 85/374/EEC และนำหลัก Strict Liability มาใช้⁸

สาระสำคัญของ Consumer Protection Act 1987

Consumer Protection Act 1987 ได้วางหลักเกี่ยวกับสินค้าที่ชำรุดบกพร่องไว้ใน มาตรา 3⁹ ว่า “สินค้ามีความชำรุดบกพร่องหากสินค้านั้นขาดความปลอดภัยอันคาดหมายได้โดยบุคคลทั่วไป ซึ่งรวมถึงความปลอดภัยของชิ้นส่วนที่ใช้ในการผลิตหรือประกอบเป็นสินค้าขั้นสุดท้ายและความปลอดภัยในบริบทของความเสียหายในอันที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินอื่น ทั้งนี้ ในการพิจารณาว่าสินค้านั้นมีความปลอดภัยที่บุคคลทั่วไปพึงคาดหวังได้จากสินค้านั้นหรือไม่ จะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง 1) ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการนำสินค้านั้นออกสู่ตลาด เป็นต้นว่า การบรรจุภัณฑ์ การโฆษณา การให้รายละเอียดของข้อบ่งใช้และคำเตือนเกี่ยวกับสินค้านั้น ๆ โดยพิจารณาว่าคนทั่วไปสามารถคาดหวังจะได้รายละเอียดอะไรบ้างเพื่อความปลอดภัยที่สินค้านั้นควรจะมี 2) มีการใช้สินค้านั้นไปในทางที่ผิดหรือไม่ ซึ่งจะต้องดูข้อบ่งใช้และคำเตือนเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ผลิตให้ไว้ โดยพิจารณาว่าคนทั่วไปจะคาดหวังว่าควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลของสินค้านั้นอย่างไรบ้าง 3) เวลาที่มีการส่งมอบสินค้าว่าความ

⁸ อนันต์ จันทร์ โอภากร. (2544). อ่างแล้ว เรื่องเดียวกัน เจริญธรรมที่ 1, 12, 20, 24, 26 หน้า 16, หน้า 61-62, หน้า 88, หน้า 49-50, หน้า 50-51. หน้า 34.

⁹ Consumer Protection Act 1987 Section 3 : “(1) Subject to the following provisions of this section, there is a Meaning of defect in a product for the purposes of this Part if the safety of the product “defect”. is not such as persons generally are entitled to expect; and for those purposes “safety”, in relation to a product, shall include safety with respect to products comprised in that product and safety in the context of risks of damage to property, as well as in the context of risks of death or personal injury.

(2) In determining for the purposes of subsection (1) above what persons generally are entitled to expect in relation to a product all the circumstances shall be taken into account, including

(a) the manner in which, and purposes for which, the product has been marketed, its get-up, the use of any mark in relation to the product and any instructions for, or warnings with respect to, doing or refraining from doing anything with or in relation to the product;

(b) what might reasonably be expected to be done with or in relation to the product; and

(c) the time when the product was supplied by its producer to another; and nothing in this section shall require a defect to be inferred from the fact alone that the safety of a product which is supplied after that time is greater than the safety of the product in question.

ชำระค่าบริการก่อนการส่งมอบหรือภายหลังการส่งมอบสินค้าของผู้ผลิต โดยผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบหากการชำระค่าบริการนั้นมิใช่ก่อนการส่งมอบสินค้า และ Consumer Protection Act 1987 เป็นกฎหมายที่ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเรียกร้องให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ รับผิดชอบตามกฎหมายอื่น เพื่อให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตน กล่าวคือ Consumer Protection Act 1987 เป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งของผู้เสียหายที่จะใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตน¹⁰ ซึ่งผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากความชำระค่าบริการของสินค้าก็คือ¹¹ 1) ผู้ผลิต 2) ผู้ที่แสดงชื่อของตนลงบนสินค้าหรือใช้เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายที่มีลักษณะเฉพาะอื่นใดเกี่ยวกับสินค้านั้น แสดงว่าตนเป็นผู้ผลิตสินค้านั้น 3) ผู้ที่นำเข้าสินค้านั้นเข้ามาในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจากประเทศนอกสมาชิกสหภาพยุโรป เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าของตนในการที่จะจำหน่ายสินค้านั้นแก่บุคคลอื่น นอกจากนี้ Consumer Protection Act 1987 ในมาตรา 2 (3)¹² ยังได้กำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบด้วย ถ้าผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปิดเผยถึงบุคคลในข้อ 1) ถึง 3) ดังกล่าวข้างต้น และการร้องขอได้กระทำภายในเวลาอันสมควรภายหลังจากที่ความเสียหายได้เกิดขึ้น และผู้ขายไม่กระทำการตามการร้องขอดังกล่าวหรือไม่บ่งชี้ให้ทราบถึงบุคคลตามข้อ 1) ถึง 3) ข้างต้น ภายในเวลาอันสมควรหลังจากได้รับการร้องขอของผู้เสียหาย และในกรณีที่มีผู้ต้องรับผิดชอบหลายราย Consumer Protection Act 1987 ในมาตรา 2 (5)¹³ ได้กำหนดให้บุคคลเหล่านั้นรับ

¹⁰ Consumer Protection Act 1987 Section 2 : “(1)....

(6) This section shall be without prejudice to any liability arising otherwise than by virtue of this Part....”

¹¹ Consumer Protection Act 1987 Section 2 : “....(2) This subsection applies to

(a) the producer of the product;

(b) any person who, by putting his name on the product or using a trade mark or other distinguishing mark in relation to the product, has held himself out to be the producer of the product;

(c) any person who has imported the product into a member State from a place outside the member States in order, in the course of any business of his, to supply it to another....”

¹² Consumer Protection Act 1987 Section 2 : “(1)....

(3) Subject as aforesaid, where any damage is caused wholly or partly by a defect in a product, any person who supplied the product (whether to the person who suffered the damage, to the producer of any product in which the product in question is comprised or to any other person) shall be liable for the damage if

(a) the person who suffered the damage requests the supplier to identify one or more of the persons (whether

¹³ still in existence or not) to whom subsection (2) above applies in relation to the product;

(b) that request is made within a reasonable period after the damage occurs and at a time when it is not reasonably practicable for the person making the request to identify all those persons; and

(c) the supplier fails, within a reasonable period after receiving the request, either to comply with the request or to identify the person who supplied the product to him....”

¹³ Consumer Protection Act 1987 Section 2 : “(1)....

ผิดร่วมกันและแทนกัน ส่วนผู้ที่มีสิทธิฟ้องร้องนั้น Consumer Protection Act 1987 ใช้หลักการเดียวกันกับผู้ที่มีสิทธิฟ้องร้องตาม EC Directive 85/374/EEC ได้แก่ ผู้ที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายอาจจะเป็นผู้ซื้อ ผู้ใช้สินค้าหรือผู้อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งของสินค้าและได้รับความเสียหาย แม้จะไม่ใช่ผู้ซื้อสินค้าหรือใช้สินค้า และใน Consumer Protection Act 1987 ได้นิยามคำว่า “ความเสียหาย” ไว้ว่า หมายถึงอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย Consumer Protection Act 1987 ได้บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้ใน มาตรา 4¹⁴ ไว้ดังนี้ 1) ความชำรุดบกพร่องดังกล่าวเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามบทบังคับของกฎหมาย 2) จำเลยไม่ได้นำสินค้าออกสู่ท้องตลาด หรือ 3) จำเลยไม่ได้จำหน่ายสินค้านั้นไปในทางธุรกิจของจำเลย หรือเพื่อผลกำไร 4) ความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ได้มีอยู่ในขณะที่มีการขายหรือส่งมอบสินค้า ซึ่ง

---

(5) Where two or more persons are liable by virtue of this Part for the PART I same damage, their liability shall be joint and several....”

¹⁴ (1) In any civil proceedings by virtue of this Part against any person Defences. (“the person proceeded against”) in respect of a defect in a product it shall be a defence for him to show

(a) that the defect is attributable to compliance with any requirement imposed by or under any enactment or with any Community obligation; or

(b) that the person proceeded against did not at any time supply the product to another; or

(c) that the following conditions are satisfied, that is to say

(i) that the only supply of the product to another by the person proceeded against was otherwise than in the course of a business of that person's; and

(ii) that section 2(2) above does not apply to that person or applies to him by virtue only of things done otherwise than with a view to profit ;or

(d) that the defect did not exist in the product at the relevant time; or

(e) that the state of scientific and technical knowledge at the relevant time was not such that a producer of products of the same description as the product in question might be expected to have discovered the defect if it had existed in his products while they were under his control; or

(f) that the defect

(i) constituted a defect in a product (“the subsequent product”) in which the product in question had been comprised; and

(ii) was wholly attributable to the design of the subsequent product or to compliance by the producer of the product in question with instructions given by the producer of the subsequent product.

(2) In this section “the relevant time”, in relation to electricity, means the time at which it was generated, being a time before it was transmitted or distributed, and in relation to any other product, means—

(a) if the person proceeded against is a person to whom subsection (2) of section 2 above applies in relation to the product, the time when he supplied the product to another;

(b) if that subsection does not apply to that person in relation to the product, the time when the product was last supplied by a person to whom that subsection does apply in relation to the product.

กรณีจะรวมถึงความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นจาก “Normal Wear and Tear” และการติดตั้งที่ไม่ถูกต้องด้วย 5) ระดับความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้นยังไม่อยู่ในระดับที่จะทำให้ความสามารถคาดหมายได้ว่าผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันนั้นจะตรวจพบความชำรุดบกพร่องดังกล่าว หากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ในขณะที่สินค้านั้นอยู่ในความควบคุมของตน 6) กรณีที่ชิ้นส่วนของสินค้าใดชำรุดบกพร่องและเป็นเหตุให้สินค้าชิ้นสุดท้ายชำรุดบกพร่อง ผู้ผลิตชิ้นส่วนดังกล่าวไม่ต้องรับผิดชอบถ้าพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าชิ้นสุดท้ายหรือเป็นเพราะคำสั่งของผู้ผลิตสินค้าชิ้นสุดท้าย

สำหรับส่วนสำคัญก็คือค่านิยม คำว่า “สินค้า” Consumer Protection Act 1987 ประเทศอังกฤษได้นำหลัก Strict Liability มาใช้กับสินค้าที่อยู่ในบทนิยามของคำว่า “สินค้า” ตามความในกฎหมายฉบับนี้ โดย มาตรา 1 (2)¹⁵ บัญญัติว่า “สินค้า” หมายความว่า สินค้าทุกชนิด หรือกระแสไฟฟ้า และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของสินค้า ตลอดจนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า และในมาตรา 2 (4)¹⁶ บัญญัติว่า ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรปฐมภูมิ ไม่ต้องรับผิดชอบภายใต้ Consumer Protection Act 1987

ซึ่งหลักดังกล่าวก็เป็นไปตาม EC Directive 85/374/EEC และแสดงให้เห็นว่า กฎหมายของประเทศอังกฤษพยายามทำให้ชัดเจนว่ากระแสไฟฟ้าและชิ้นส่วนต่าง ๆ ของสินค้า ตลอดจนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นอยู่ในความหมายของคำว่าสินค้าด้วย ส่วนบ้านและที่ดินไม่ถือว่าเป็นสินค้าตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้

3.3 ประเทศเยอรมัน

ตามกฎหมายเยอรมันปัญหาในเรื่องที่จะให้ผู้ผลิตสินค้าที่มีความเป็นอันตรายจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้านั้น ไม่อาจที่จะใช้หลักในเรื่องของสัญญาระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ผลิตสินค้าเนื่องจากโดยหลักแล้วทั้งคู่ไม่ได้เป็นผู้สัญญา

¹⁵ Consumer Protection Act 1987 Section 1 (2) : “product” means any goods or electricity and (subject to subsection (3) below) includes a product which is comprised in another product, whether by virtue of being a component part or raw material or otherwise;....”

¹⁶ Consumer Protection Act 1987 Section 2 : “(1)....

(4) Neither subsection (2) nor subsection (3) above shall apply to a person in respect of any defect in any game or agricultural produce if the only supply of the game or produce by that person to another was at a time, when it had not undergone an industrial process....”

โดยตรงและศาลประเทศเยอรมันเองก็ปฏิเสธการแก้ปัญหาในแนวทางดังกล่าวไว้ทางออกจึงมีแต่การใช้หลักกฎหมายในเรื่องละเมิด (มาตรา 823 ประมวลกฎหมายแพ่งประเทศเยอรมัน) หรือมีกฎหมายพิเศษออกมา ซึ่งอาจจะจำกัดเฉพาะกับสินค้าบางประเภทที่มีความเป็นอันตรายเป็นพิเศษ¹⁷

ศาลประเทศเยอรมันใช้หลักในเรื่องละเมิด(มาตรา 823 (1) ประมวลกฎหมายแพ่งประเทศเยอรมัน) มาวินิจฉัยเพื่อขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตสินค้า คดีที่มีการพูดถึงกันมากคือ คำพิพากษาในคดีโรครระบาดในไก่ (Huehnerpest-Urteil) ในปี 1968 ที่ศาลฎีกาเยอรมันใช้หลักในเรื่องการผลการพิจารณาพิสูจนที่เป็นผลร้ายกลับไปยังผู้ผลิตสินค้าเป็นครั้งแรกในกรณีที่เป็นข้อผิดพลาดเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของสินค้า (Konstruktionsfehler) กับกรณีข้อผิดพลาดที่เกิดจากที่ผู้ผลิตสินค้าปล่อยให้สินค้าบางชิ้นที่ไม่ได้มาตรฐานหลุดออกมา (Fabrikationsfehler) แต่การใช้หลักในเรื่องละเมิดดังกล่าวของศาลเยอรมันก็ไม่สามารถแก้ปัญหาให้เป็นที่พอใจได้ในทุก ๆ กรณีจึงมีการเรียกร้องที่จะให้ฝ่ายนิติบัญญัติแก้ปัญหาดังกล่าว

แต่ในความเป็นจริง ฝ่ายนิติบัญญัติเองก็ไม่ได้อยู่นิ่งเฉยโดยได้ออกกฎหมายมาหลายๆ ฉบับที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ผลิตสินค้าจะต้องสร้างมาตรฐานความปลอดภัยบางประการขึ้นมาตามนัยของมาตรา 823(2) ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของเครื่องมือเครื่องใช้ (Das Geraeresicherheitsgesetz) พระราชบัญญัติว่าด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ (Das Lebensmittelgesetz) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Das Gesetz Ueber Die Haftung Fuer Fehlerhafte Produkte) และพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้า (Das Produktsicherheitsgesetz) ซึ่งพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับหลังนี้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสหภาพยุโรป โดยพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสหภาพยุโรป ฉบับวันที่ 25 กรกฎาคม 1985 ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสหภาพยุโรปว่าด้วยเรื่องดังกล่าว ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน 1992 ซึ่งมีผลใช้บังคับในประเทศเยอรมัน เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 1997¹⁸

พระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าเป็นพระราชบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้มีมาตรการความปลอดภัยในทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการป้องกันกล่าวคือฝ่ายปกครองจะต้องมีมาตรการที่จะขัดขวางไม่ให้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยเข้าสู่ท้องตลาดซึ่งอาจจะเป็นการห้ามจำหน่ายการให้คำเตือนหรือการเรียกคืนสินค้าจากท้องตลาด

¹⁷ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามกฎหมายเยอรมัน” ดุลพาท 56,1 (มกราคม – เมษายน 2552) หน้า 181.

¹⁸ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. อ้างแล้ว, หน้า 182.

ในส่วนพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ฝ่ายนิติบัญญัติได้กำหนดให้จะต้องมีมาตรฐานความปลอดภัยเป็นพิเศษสำหรับสินค้าบางประเภทที่จะทำให้ผู้ผลิตสินค้าจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่ผู้ผลิตสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 1990 และมีเนื้อหาในการทำงานเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ว่าด้วยความรับผิดชอบอันเนื่องมาจากสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องของสหภาพยุโรป ฉบับวันที่ 25 กรกฎาคม 1985 ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักสำคัญสองประการ กล่าวคือ ในประการแรกเป็นเรื่องนโยบายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า (Ein Wettbewerbspolitisches) และในประการที่สองเป็นเรื่องของนโยบายในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค (Ein Verbraucherpolitisches) การที่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความผิดสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้ามีความแตกต่างกันในระหว่างประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปทำให้เงื่อนไขของการแข่งขันทางการค้าของผู้ประกอบการในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไป ส่วนเหตุผลหลักประการที่สองที่ต้องการคุ้มครองผู้บริโภคนั้นมีแต่การที่ให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบโดยเด็ดขาดเท่านั้นที่จะช่วยผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายให้ได้รับความคุ้มครองที่ดีขึ้นเพราะไม่ต้องมาเผชิญปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี

สาระสำคัญของคำว่า “สินค้า” Gesetz Über Die Haftung Für Fehlerhafte Produkte¹⁹

สินค้าตามนัยของพระราชบัญญัติฉบับนี้ หมายถึง สัตหามิตรพัทธ์ทุกชนิด (มาตรา 2²⁰ ประโยคที่หนึ่ง) รวมทั้งสินค้านี้ดั่งกล่าวประกอบรวมโดยเป็นส่วนหนึ่งของพัทธ์อื่น ๆ ด้วย (ไม่ว่าจะเป็นสัตหามิตรพัทธ์หรือสัตหามิตรพัทธ์) รวมทั้งกระแสไฟฟ้า ส่วนสินค้านี้ดั่งกล่าวจะมีความเป็นอันตรายเป็นพิเศษหรือไม่ มีรูปแบบการผลิตอย่างไร หรือวัตถุประสงค์ในการใช้อย่างไรไม่ใช่ข้อสาระสำคัญ สินค้าตามนัย พระราชบัญญัติฉบับนี้รวมถึงแก๊ส น้ำประปา เลือดสำรอง เครื่องจักรรวมทั้งสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของสินค้าด้วย เช่น กรณีของรถยนต์ เช่น เบรก ถังน้ำมันเบนซิน

¹⁹ สุรสิทธิ์ แสงวีโรจนพัฒน์. อ้างแล้ว, หน้า 183.

²⁰ Gesetz über die Haftung für fehlerhafte Produkte : (2) Die Ersatzpflicht des Herstellers ist ausgeschlossen, wenn

1. er das Produkt nicht in den Verkehr gebracht hat,
2. nach den Umständen davon auszugehen ist, dass das Produkt den Fehler, der den Schaden verursacht hat, noch nicht hatte, als der Hersteller es in den Verkehr brachte,
3. er das Produkt weder für den Verkauf oder eine andere Form des Vertriebs mit wirtschaftlichem Zweck hergestellt noch im Rahmen seiner beruflichen Tätigkeit hergestellt oder vertrieben hat,
4. der Fehler darauf beruht, dass das Produkt in dem Zeitpunkt, in dem der Hersteller es in den Verkehr brachte, dazu zwingenden Rechtsvorschriften entsprochen hat, oder
5. der Fehler nach dem Stand der Wissenschaft und Technik in dem

นอกจากนี้รูปแบบที่ใช้ในการผลิตสินค้าก็ไม่ถือว่าเป็นข้อสาระสำคัญในการกำหนดคุณสมบัติของการเป็นสินค้า ดังนั้นนอกจากสิ่งทีผลิตในเชิงอุตสาหกรรมที่จะถือว่าเป็นสินค้า ตามนัยของพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วยังรวมถึงสิ่งทีผลิตในเชิงหัตถกรรมและในเชิงศิลปะด้วย

ไม่ถือว่าเป็นสินค้าตามนัยของ พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติจากเกษตรกรรม รวมทั้งสิ่งทีได้จากการล่าสัตว์ที่ยังไม่ได้มีการนำไปแปรรูป (มาตรา 2 ประโยคที่ 2) สินค้าดังกล่าวถือว่าเป็นวัตถุดิบที่อยู่นอกขอบเขตความรับผิดชอบตัวอย่างเช่น เห็ด ปลา แต่ไม่รวมถึงเนยแข็งหรือเนยเพราะ ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพและมีการแปรรูปแล้ว ปัญหาว่าอย่างไรจึงจะถือว่าผลผลิตทางการเกษตรกรรมมีการแปรรูปแล้วหรือไม่จะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป อย่งไรก็ตามโดยหลักแล้วไม่ถือว่าการทำความสะอาด และการคัดเลือกหรือการบรรจุหีบห่อเป็นการแปรรูป

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายทีเกิดขึ้นจากสินค้าทีไม่ปลอดภัยมิไว้เพื่อที่จะคุ้มครองความเสียหายทีจะเกิดจากการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม ในตัวบทกฎหมายจึงเขียนไว้ชัดเจนว่าความผิดรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรม

อย่งไรก็ตามเมื่อเกิดกรณี โรควัวบ้าขึ้น ฝ่ายนิติบัญญัติของสหภาพยุโรปได้ทำการแก้ไขกฎเกณฑ์ทีเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบเนื่องมาจากสินค้าทีไม่ปลอดภัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในเรื่องความปลอดภัยของสินค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรมกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวทำโดยการยกเลิกข้อยกเว้นทีว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรไม่อยู่ในกรอบของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายทีเกิดขึ้นจากสินค้าทีไม่ปลอดภัย ผลจึงทำให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกรรมอยู่ในข้อบังคับของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งประเทศเยอรมันเองก็ได้ทำการแก้ไขพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายทีเกิดขึ้นจากสินค้าทีไม่ปลอดภัยของตนเองเช่นกัน โดยการยกเลิกมาตรา 2 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติแก้ไขกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเนื่องมาจากสินค้าไม่ปลอดภัยฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายน 2000 การยกเลิกดังกล่าวทำให้จุดแบ่งแยกทียุ่งยากระหว่างสินค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยแท้ (Urproduktion) กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทีนำมาแปรรูปในขั้นแรก (Erster Verarbeitungsstufe) หมดไป ซึ่งการยกเลิกดังกล่าว Katzenmeilier เห็นด้วยว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค²¹

²¹ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. อ่างแล้ว, หน้า 185.

3.4 ประเทศญี่ปุ่น

ในปี ค.ศ.1994 ประเทศญี่ปุ่นได้ประกาศใช้กฎหมาย Product Liability (ACT No. 85 OF 1994) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1995 นำหลัก Strict Liability มาใช้บังคับ โดยให้ความสำคัญต่อผลกระทบที่จะเกิดแก่ผู้ค้าปลีกรายย่อย รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก²² ในการร่างกฎหมายฉบับนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้นำแบบอย่างมาจาก EC Directive 85/374/EEC โดยคำนึงถึงธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กด้วย นอกจากนี้ Act No. 85 of 1994 ของประเทศญี่ปุ่น ได้ถูกบัญญัติขึ้นและนำออกใช้บังคับในปี 1994 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายเฉพาะในกรณีของความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพื่อให้ผู้ผลิตมีความรับผิดชอบในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน อันเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องในสินค้า และเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของประชาชน และเกิดการพัฒนาศรษฐกิจโดยรวมของประเทศต่อไป²³

กฎหมายฉบับนี้มีเพียง 6 มาตราเท่านั้น นอกจากวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว Act No. 85 of 1994 นั้น มีเนื้อหาโดยรวมดังนี้

ในกรณีของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น อย่างไรก็ตามจะถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามขอบเขตของ Act No. 85 of 1994 นั้น Act No. 85 of 1994 ได้กำหนดและให้ความหมายของคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ไว้ว่า “คือ สินค้าที่ขาดความปลอดภัยตามปกติธรรมดาที่ควรจะเป็น โดยพิจารณาถึงสภาพตามปกติอันเป็นลักษณะเฉพาะของสินค้า การคาดหมายได้โดยทั่วไปในการใช้สินค้านั้น เวลาที่ผู้ผลิตส่งมอบสินค้า และพฤติกรรมอื่น ๆ อันเกี่ยวข้องกับสินค้านั้น”²⁴

Act No. 85 of 1994 ได้กำหนดให้ผู้ผลิตสินค้านั้นต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งใน มาตรา 3 ของ Act No. 85 of 1994 ได้กำหนดไว้ว่าผู้ผลิต หรือผู้ที่อยู่ในฐานะเช่นเดียวกับผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย อย่างไรก็ตามจะเรียกว่า “ผู้ผลิต” Act No. 85 of 1994 ได้กำหนดโดยให้ความหมายของคำว่า “ผู้ผลิต”

²² อนันต์ จันทโรภากร. การวิจัยเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. อ้างแล้ว, หน้า 49.

²³ Act No. 85 of 1994 Article 1 : “The purpose of this Act is to protect the victim of the injury to life, body, or property which is caused by a defect in the product by setting forth liability of the manufacturer, etc. for damages, and thereby to contribute to the stabilization and improvement of the life of the citizens and to the sound development of the national economy.”

²⁴ Act No. 85 of 1994 Article 2(2) : “The term “defect” as used in this Act shall mean a lack of safety that the product ordinarily should provide, taking into account the nature of the product, the ordinarily foreseeable manner of use of the product, the time when the manufacturer, etc. delivered the product, and other circumstances concerning the product.”

ไว้ใน มาตรา 2 (3) ว่าเป็น บุคคลที่ผลิตสินค้า นั้น นอกจากนี้อีกแล้ว Act No. 85 of 1994 ยังได้ กำหนดให้หมายความรวมถึงบุคคลดังต่อไปนี้ด้วย กล่าวคือ (1) บุคคลที่นำเข้าสู่สินค้า นั้นเป็นปกติในการดำเนินธุรกิจทางการค้า (2) บุคคลที่ให้ใช้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือทำให้เข้าใจหรือ แสดงให้เข้าใจเช่นนั้นว่าเป็นผู้ผลิตสินค้านั้น เช่น ในสินค้านั้นมีชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า ของบุคคลดังกล่าวปรากฏอยู่ในสินค้านั้น หรือทำ หรือแสดงให้เข้าใจเช่นนั้นว่าเป็นผู้ผลิตสินค้า ดังกล่าว ในกรณีที่มิปรากฏว่ามีบุคคลดังกล่าวตามที่กล่าวมาใน (1) และ (2) นั้น บุคคลที่เกี่ยวข้อง กับสินค้านั้น โดยทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ผลิตสินค้า ผู้นำเข้าสู่สินค้า ผู้ที่ขายสินค้า และพิจารณาถึง พฤติการณ์ สถานการณ์อื่น ๆ ประกอบเหตุที่ทำให้เข้าใจเช่นนั้น²⁵

สาระสำคัญของคำว่า “สินค้า” ตาม ACT NO. 85 OF 1994

กฎหมายฉบับนี้ได้ยึดหลักแนวคิดที่ว่า Product Liability นั้น เหมาะสมที่จะนำไปใช้ บังคับกับสินค้าที่ผลิตขึ้นในเชิงอุตสาหกรรมเท่านั้น ดังจะเห็นได้จาก ACT NO. 85 OF 1994

มาตรา 2 (1) ที่ได้ให้นิยามไว้ว่า “สินค้า” หมายถึง สังกหริมทรัพย์ที่ผ่านกระบวนการ ผลิตทางอุตสาหกรรม ดังนั้น อสังหาริมทรัพย์จึงไม่อยู่ในความหมายของคำว่า Product แต่ถ้าเป็น ความชำรุดบกพร่องของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นจะรับผิดชอบหลักทั่วไปในกฎหมายสัญญา หรือละเมิดเท่านั้น ไม่ได้รับผิดตามหลัก Strict Liability

เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องใน Computer Software นั้น เป็นทรัพย์ไม่มีรูปร่างไม่ได้อยู่ใน ความหมายของคำว่า Product แต่ถ้าเป็น Computer Software ที่ถูกบรรจุไว้ใน Hardware เช่น ROM หรือหน่วยบันทึกที่ใช้ในการอุตสาหกรรม อาจถือว่า Hardware ที่บรรจุ Computer Program รวมกันแล้วเป็นสินค้าตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ และความชำรุดบกพร่องของ Computer Program ดังกล่าวก็จะถือว่าเป็นความชำรุดบกพร่องของ Hardware นี้ด้วย นอกจากนี้ สินค้าที่มาจาก ธรรมชาติโดยไม่ผ่านกระบวนการทางอุตสาหกรรม เช่น พืชผลทางการเกษตร สหราชอาณาจักร เนื้อสัตว์

²⁵ Act No. 85 of 1994 Article 2 (3) : “The term “manufacturer, etc.” as used in this Act shall mean the following:

(i) any person who manufactured, processed, or imported the product in the course of trade (hereinafter referred to as “manufacturer”);

(ii) any person who provides his/her name, trade name, trademark or other indication (hereinafter referred to as “representation of name, etc.”) on the product as the manufacturer of such product, or any person who provides the representation of name, etc. on the product which misleads the others into believing that he/she is the manufacturer;

(iii) apart from any person mentioned in the preceding item, any person who provides any representation of name, etc. on the product which, in light of the manner concerning the manufacturing, processing, importation or sales of the product, and other circumstances, holds himself/herself out as its substantial manufacturer.”

ต่าง ๆ โดยถือว่าการตัดแต่ง ซ้ำแหละ แซ่เยิ่น หรือแซ่เจ็งนั้นไม่ถือว่าเป็นการผ่านกระบวนการอุตสาหกรรม แต่สินค้าเกษตรที่ผ่านการต้ม ปิ้ง ย่าง การปรุงรสและแต่งกลิ่น ถือว่าเป็นสินค้าที่ผ่านกระบวนการทางอุตสาหกรรม²⁶

3.5 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปี ค.ศ. 1992 สถาบันกฎหมายอเมริกัน (American Law Institute) ได้เริ่มโครงการปรับปรุงกฎหมายลักษณะละเมิดใช้เวลาดำเนินการประมาณ 5 ปีแล้ว โดยเสนอคำอธิบายกฎหมายเฉพาะเรื่องละเมิด ฉบับที่ 3 : ความรับผิดในสินค้าไม่ปลอดภัย (Restatement (Third) of Torts : Product Liability) ซึ่งมีความหนาถึง 386 หน้า เนื้อหาได้รวบรวมและสังเคราะห์แนวคำพิพากษาของศาลต่าง ๆ ในคดีเกี่ยวกับ : Product Liability ให้เกิดความชัดเจนรวมทั้งเสนอแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา”

สาระสำคัญของ Restatement (Third) of Torts : Product Liability ความชำรุดบกพร่องของสินค้าตาม Restatement (Third) of Torts : Product Liability มาตรา 2²⁸ แยกออกเป็น 3 กรณีคือ 1) ความชำรุดบกพร่องในการผลิต 2) ความชำรุดบกพร่องในการออกแบบ 3) ความชำรุดบกพร่องในการกำหนดข้อบกพร่องใช้ และคำเตือน และผู้ที่จะต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้าตาม Restatement Third คือ ประกอบธุรกิจในการค้าขาย หรือจำหน่ายสินค้า ซึ่งได้ขายหรือจำหน่าย

²⁶ อนันต์ จันทโรภากร. การวิจัยเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. อ่างแล้ว, หน้า 49 .

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-30.

²⁸ Restatement Third Section 2 : “A product is defective when, at the time of sale or distribution, it contains a manufacturing defect, is defective in design, or is defective because of inadequate instructions or warnings. A product:

(a) contains a manufacturing defect when the product departs from its intended design even though all possible care was exercised in the preparation and marketing of the product;

(b) is defective in design when the foreseeable risks of harm posed by the product could have been reduced or avoided by the adoption of a reasonable alternative design by the seller or other distributor, or a predecessor in the commercial chain of distribution, and the omission of the alternative design renders the product not reasonably safe;

(c) is defective because of inadequate instructions or warnings when the foreseeable risks of harm posed by the product could have been reduced or avoided by the provision of reasonable instructions or warnings by the seller or other distributor, or a predecessor in the commercial chain of distribution, and the omission of the instructions or warnings renders the product not reasonably safe.”

สินค้าที่ชำรุดบกพร่องจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องนั้น มาตรา 1²⁹ นอกจากผู้ผลิตและผู้ขายแล้ว ในมาตรา 5³⁰ ยังได้บัญญัติให้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นชิ้นส่วนของสินค้าขั้นสุดท้ายต้องรับผิดชอบด้วย ถ้า (1) ชิ้นส่วนเหล่านั้นชำรุดบกพร่อง และความชำรุดบกพร่องดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค หรือ (2) ถ้าผู้ผลิตหรือจำหน่ายมีส่วนร่วม โดยนัยสำคัญในการนำชิ้นส่วนเหล่านั้นเข้าไปในการออกแบบสินค้านั้น และการนำชิ้นส่วนนั้นไปใช้ในการผลิตสินค้าทำให้สินค้าขั้นสุดท้ายนั้นมีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นและความชำรุดบกพร่องดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค

ในกรณีที่มีผู้รับผิดชอบหลายคน แม้บุคคลดังกล่าวจะไม่ได้กระทำละเมิดร่วมกัน แต่กฎหมายก็ให้บุคคลเหล่านี้รับผิดชอบร่วมกันและแทนกัน ใครบ้างที่มีสิทธิฟ้องคดีเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าตาม Restatement (Third) of Torts : Product Liability ก็เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศอื่น ๆ ที่บัญญัติให้ผู้ที่มีสิทธิฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายอาจเป็นผู้ซื้อ ผู้ใช้สินค้านั้น หรือผู้อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งของสินค้าและได้รับความเสียหายแม้จะไม่ใช่ว่าผู้ซื้อสินค้านั้นมาหรือใช้สินค้านั้น ในกรณีที่เสียหายแก่ชีวิตและร่างกายนั้น กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกร้องค่าเสียหายได้ทั้งที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงินที่เกิดขึ้นแล้วและค่าเสียหายในอนาคตด้วย นอกจากนี้ในกรณีที่มีความเสียหายแก่ชีวิตและร่างกายเกิดขึ้น คู่สมรสและบุคคลในครัวเรือนอาจเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่าขาดรายได้ การขาดแรงงานในครัวเรือนได้ด้วย และในกรณีที่ผู้ผลิตรู้ว่าสินค้าที่ผลิตนั้นชำรุดบกพร่องและอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภคได้ คณะลูกขุนอาจกำหนดให้ผู้ผลิตที่ถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้นชดเชยค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษได้³¹ ในกรณีความเสียหายในทางจิตใจ

²⁹ Restatement Third Section 1 : "Liability of Commercial Seller or Distributor for Harm Caused by Defective Products

One engaged in the business of selling or otherwise distributing products who sells or distributes a defective product is subject to liability for harm to persons or property caused by the defect."

³⁰ Restatement Third Section 5 : "Liability of Commercial Seller or Distributor of Product Components for Harm Caused by Products Into Which Components Are Integrated One engaged in the business of selling or otherwise distributing product components who sells or distributes a component is subject to liability for harm to persons or property caused by a product into which the component is integrated if:

(a) the component is defective in itself, as defined in this Chapter, and the defect causes the harm; or

(b)(1) the seller or distributor of the component substantially participates in the integration of the component into the design of the product; and

(2) the integration of the component causes the product to be defective, as defined in this Chapter; and

(3) the defect in the product causes the harm."

³¹ David Debuss and James Yuanxin Li, note 15 supra, at 14, อนันต์ จันทร์โอภากร. การวิจัยเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ เรื่องกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. อ้างแล้ว, หน้า 157-158

ซึ่งได้แก่ ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน การตกใจ การหมดสติ ความอับอายขายหน้า ความรันทดห่อเหี่ยว ความหวาดผวา ความวิตกกังวล ความกลัว นั้น Restatement (Third) of Torts : Product Liability นั้น แยกพิจารณาออกเป็น 3 กรณี³² คือ 1) Intentional Infliction of Emotional Distress กรณีนี้ต้องปรากฏว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเป็นการกระทำที่สุดชั่วหรือสุดโต่ง หรือเลวร้ายถึงขนาดที่สังคมที่เจริญแล้วไม่อาจที่จะทนทานได้ และต้องเป็นการกระทำที่คาดหมายได้ว่าวิญญูชนจะได้รับความเสียหายทางจิตใจ 2) Negligent Infliction of Emotional Distress กฎหมายของรัฐส่วนใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายทางจิตใจที่เรียกว่า Intentional Infliction of Emotional Distress เว้นแต่ความเสียหายทางจิตใจนั้นจะเป็นผลเกี่ยวพันกับความเสียหายทางร่างกายด้วย 3) Emotional Distress for Another's Injury ในบางกรณีบุคคลอาจได้รับความเสียหายทางจิตใจเมื่อประสบหรือพบเห็นบุคคลอื่นได้รับอันตราย เช่น การที่หญิงสาวประสบอุบัติเหตุถูกรถยนต์ชน โดยมารดาและน้องสาวของหญิงนั้นอยู่ในที่เกิดเหตุและเห็นเหตุการณ์ด้วย น้องสาวอยู่ในบริเวณอันตราย ส่วนมารดาอยู่นอกบริเวณที่อันตราย และทั้งคู่ตกใจอย่างมากที่เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว ศาลให้ทั้งน้องสาวและมารดาของผู้ที่ได้รับบาดเจ็บได้รับค่าเสียหายทางจิตใจทั้งคู่ แต่ Restatement (Second) of Torts Section 313 (2) ระบุว่าผู้ที่เรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายทางจิตใจในกรณีที่พบเห็นผู้อื่นได้รับบาดเจ็บนั้น ผู้นั้นจะต้องอยู่ในบริเวณอันตรายด้วย หลักนี้เรียกว่า “Zone of Danger Rule” ในกรณีตามตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นหากรัฐใดนำหลัก Zone of Danger Rule ไปใช้ ผู้ที่เป็นมารดาของหญิงสาวที่ถูกรถชนก็จะเรียกค่าเสียหายสำหรับความเสียหายทางจิตใจไม่ได้ เพราะมารดาไม่ได้อยู่ในเขตที่เป็นอันตราย และในข้อยกเว้นความรับผิดชอบ³³ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้บัญญัติยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ผลิตไว้อย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับศาลของแต่ละมลรัฐ ซึ่งพอจะประมวลข้อยกเว้นกรณีต่าง ๆ ได้ดังนี้ 1) ผู้เสียหายสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยเองและใช้สินค้านั้นทั้ง ๆ ที่ชำรุดบกพร่อง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กล่าวคือ หากผู้เสียหายรู้ว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่องอยู่ และสมัครใจที่จะรับความเสี่ยงและใช้สินค้านั้นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีนี้ผู้เสียหายไม่อาจฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ผลิตได้ 2) การใช้สินค้าผิดวิธี เนื่องจากผู้ผลิตมีหน้าที่ผลิตสินค้าที่ปลอดภัยออกสู่ท้องตลาด ผู้ผลิตจะต้องคาดหมายด้วยว่าสินค้าที่ตนผลิตนั้นจะมีการนำไปใช้โดยผิดวิธีหรือไม่อย่างไร ดังนั้น ผู้ผลิตจึงต้องจัดให้มีคำเตือนกำกับสินค้าเกี่ยวกับการใช้ผิดวิธีด้วย และ

³² อนันต์ จันทโรภากร หน้า 158-159.

³³ อนันต์ จันทโรภากร. การวิจัยเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความปลอดภัยอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. อ้างแล้ว, หน้า 168-170.

ผู้ผลิตสามารถต่อสู้ได้ว่าผู้เสียหายใช้สินค้าโดยไม่ถูกต้องนั้นเฉพาะกรณีที่เป็นการใช้สินค้าที่ผิดวิธี โดยไม่อาจคาดหมายได้เท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าผู้เสียหายจะใช้สินค้าผิดวิธี แต่ถ้าการใช้ที่ผิดวิธีนั้นเป็นที่คาดหมายได้ของผู้ผลิตแล้ว ผู้ผลิตก็ต้องรับผิดชอบ 3) ผู้เสียหายมีส่วนผิด ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ไม่ใช่ข้อยกเว้นความรับผิดของจำเลย แต่เป็นการลดความรับผิดในการชดเชยค่าเสียหายไปตามสัดส่วนความผิดของโจทก์ โดยหลักนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีอยู่สองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่งเรียกว่า Pure Comparative Negligence กล่าวคือ ถ้าฟังได้ว่าผู้เสียหายมีส่วนความผิดด้วยเท่าใดในการก่อให้เกิดความเสียหายนั้นขึ้น ศาลก็จะให้ลดค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดเชยแก่ผู้เสียหายไปตามส่วนความผิดของผู้เสียหาย ส่วนแนวทางที่สอง คือ Modified Comparative Negligence เป็นหลักที่ศาลในบางรัฐวางหลักไว้ว่าถ้าโจทก์มีส่วนผิดมากกว่าจำเลย โจทก์จะไม่มีสิทธิในการเรียกค่าเสียหายจากจำเลยโดยสิ้นเชิง โดยศาลสามารถพิพากษาปกป้องโจทก์ไปได้เลย 4) State of The Art Defense โดยข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีนี้ เป็นกรณีที่จำเลยต่อสู้ว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะที่ยินค้าถูกผลิตขึ้นและขายไปนั้น ไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์ หรือไม่สามารถที่จะออกแบบและผลิตสินค้าให้ดีกว่านั้นได้

และในส่วนสำคัญ Restatement (Third) of Torts : Product Liability ได้ให้คำนิยามคำว่า “สินค้า” ไว้ในมาตรา 19 ว่าหมายถึง (1) ทรัพย์สินที่มีรูปร่าง ที่มีการจำหน่ายสำหรับการอุปโภคบริโภค กรณีการผลิตและจำหน่ายของสังหาริมทรัพย์เชิงอุตสาหกรรม ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจนำไปปรับใช้ด้วยก็ได้

(2) ไม่รวมถึงงานบริการ

(3) ไม่รวมถึงเลือดและเนื้อเยื่อของมนุษย์

จากมาตรานี้ จะเห็นได้ว่าไม่ได้ยกเว้นสินค้าเกษตรปฐมภูมิ แต่กลับบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าไม่รวมถึงเลือดและเนื้อเยื่อของมนุษย์ นอกจากนี้ยังได้ระบุไว้อย่างชัดเจนอีกว่าไม่ครอบคลุมถึงการบริการ และ Computer Software ก็ไม่น่าจะอยู่ในความหมายของคำว่า Product เพราะไม่ใช่ Tangible Personal

3.6 ประเทศไทย

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าบางชนิดและการควบคุมผู้บริโภค โดยเฉพาะเจาะจงในประเทศไทย กล่าวคือ

1. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 25 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายซึ่งอาหารดังต่อไปนี้

- (1) อาหารไม่บริสุทธิ์
- (2) อาหารปลอม
- (3) อาหารผิดมาตรฐาน
- (4) อาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด”

ซึ่งหากผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความผิดทางอาญาต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 58³⁴, 59³⁵, 60³⁶ และมาตรา 61³⁷ และถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 58, 59, 60 และมาตรา 61 นั้นเป็นการกระทำความผิดโดยการจำหน่ายปลีกให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าผู้นั้นกระทำความผิดอีกภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้กระทำความผิดครั้งก่อน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510

พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการผลิต การขาย หรือการนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยา ตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาต่อไปนี้

- (1) ยาปลอม
- (2) ยาผิดมาตรฐาน
- (3) ยาเสื่อมคุณภาพ
- (4) ยาที่มีได้ขึ้นทะเบียนตำรับยา

³⁴ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 58 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

³⁵ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 59 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 (2) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

³⁶ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 60 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 (3) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท”

³⁷ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 61 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

(5) ยาที่ทะเบียนตำรับยาถูกยกเลิก สำหรับผู้รับอนุญาตผลิตยาและผู้รับอนุญาตให้นำหรือส่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร หรือยาที่ทะเบียนตำรับยาถูกยกเลิกเกินหกเดือน สำหรับผู้รับอนุญาตขายยา

(6) ยาที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยา

ความใน (4) ไม่ใช่บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม ในหน้าที่ป้องกันหรือบำบัดโรค สภากาชาดไทย และองค์การเภสัชกรรม”

ซึ่งผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 72 อนุ (1) ถึง (6) นี้ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 117, 118^๓, 119^๔, 120^๕, 121^๖ และมาตรา 122^๗

3. พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 มาตรา 36 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้ตามมาตรา 33 เครื่องสำอางปลอม

^๓ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 117 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดผลิตยาปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

การผลิตยาปลอมที่มีลักษณะตามมาตรา 73 (2) (3) หรือ (4) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ถ้าผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่า ยานั้นไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ยาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

^๔ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 118 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดผลิตยาผิดมาตรฐานหรือยาที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (2) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

ผู้ใดผลิตยาที่ทะเบียนตำรับยาถูกยกเลิกอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

^๕ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 119 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสี่ปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นยาปลอม ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงห้าพันบาท”

^๖ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 120 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขายหรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาผิดมาตรฐานหรือยาที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (2) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท

ผู้ใดขายหรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาที่ทะเบียนตำรับยาถูกยกเลิกอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นยาผิดมาตรฐานยาที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาหรือยาที่ทะเบียนตำรับยาถูกยกเลิก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

^๗ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 121 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาเสื่อมคุณภาพอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำโดยไม่รู้ว่าเป็นยาเสื่อมคุณภาพต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท”

^๘ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 122 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดผลิต ขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาที่มีได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ตามมาตรา 34 หรือเครื่องสำอางผิดมาตรฐานตามมาตรา 35” ซึ่งผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรานี้ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 59⁴⁴, 60⁴⁵ และมาตรา 61⁴⁶ แม้จะเป็นการกระทำโดยประมาท ทั้งนี้คณะกรรมการเครื่องสำอางมีอำนาจที่จะยึดหรืออายัด หรือสั่งให้ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้นำเข้าเพื่อขาย ผู้ขาย หรือผู้ครอบครองจัดเก็บและทำลายเครื่องสำอางนั้น หรือส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้”

มาตรา 33 เครื่องสำอางที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้

- (1) เครื่องสำอางที่มีสารที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้เจือปนอยู่ด้วย
- (2) เครื่องสำอางที่มีวัตถุที่ห้ามใช้ตามมาตรา 5 (4)
- (4) เครื่องสำอางที่ผลิตหรือใช้ภาชนะบรรจุไม่ถูกสุขลักษณะอันอาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้
- (5) เครื่องสำอางที่มีสารอันสลายตัวทั้งหมดหรือแต่บางส่วนภายหลังที่บรรจุภาชนะแล้ว

และทำให้เกิดเป็นพิษอันอาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้

มาตรา 34 เครื่องสำอางที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเครื่องสำอางปลอม

- (1) เครื่องสำอางที่ใช้วัตถุอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำเทียมขึ้นเป็นสาระสำคัญของเครื่องสำอางนั้น หรือเป็นเครื่องสำอางที่ไม่มีสาระสำคัญตามที่ได้แจ้งไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- (2) เครื่องสำอางที่แสดงว่าได้ขึ้นทะเบียนไว้ซึ่งมิใช่ความจริง

⁴⁴ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 มาตรา 59 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือขายเครื่องสำอางที่มีลักษณะตามมาตรา 33 (1) หรือ (2) หรือมาตรา 34 (1) หรือ (2) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดผลิตเพื่อขาย นำเข้าเพื่อขาย หรือขายเครื่องสำอางที่มีลักษณะตามมาตรา 33 (3) หรือ (4) หรือมาตรา 34 (3) หรือ (4) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้นำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นกากระทำโดยประมาท ผู้กระทำความต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

ถ้าการขายเครื่องสำอางตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำโดยประมาทผู้กระทำความต้องระวางโทษปรับไม่เกินหมื่นบาท”

⁴⁵ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 มาตรา 60 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางที่มีลักษณะตามมาตรา 35 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าการนำเข้าเพื่อขายตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำความต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

⁴⁶ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 มาตรา 61 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขายเครื่องสำอางที่มีลักษณะตามมาตรา 35 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 36 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำความต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท”

⁴⁷ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 มาตรา 45

(3) เครื่องสำอางที่ใช้ฉลากแจ้งชื่อผู้ผลิต หรือแหล่งผลิตที่มีใช้ความจริง

(4) เครื่องสำอางซึ่งมีสารสำคัญขาด หรือเกินกว่าร้อยละสิบตามที่ขึ้นทะเบียนไว้หรือตามที่แจ้งไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่ระบุไว้ในฉลาก

มาตรา 35 เครื่องสำอางซึ่งมีสารสำคัญน้อยกว่าที่ขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางไว้ หรือที่ได้แจ้งไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือที่ระบุไว้ในฉลาก เกินเกณฑ์ค่าตลาดเคลื่อนที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแต่ไม่ถึงขนาดดังกล่าว ในมาตรา 34 (4) ให้ถือว่าเป็นเครื่องสำอางผิดมาตรฐาน

4. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2510

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2510 ได้ให้ความหมายของคำว่า “วัตถุอันตรายไว้ในมาตรา 4 ว่า “วัตถุอันตราย” หมายความว่า วัตถุดังต่อไปนี้

- (1) วัตถุระเบิดได้
- (2) วัตถุไวไฟ
- (3) วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์
- (4) วัตถุมีพิษ
- (5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค
- (6) วัตถุกัมมันตรังสี
- (7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
- (8) วัตถุกัดกร่อน
- (9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง

(10) วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็ยเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม”

และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมกฎหมายฉบับนี้ได้แบ่งวัตถุอันตรายออกเป็น 4 ชนิด⁴ คือ วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

⁴ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2510 มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขออนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต”

วัตถุดิบตราชนิดที่ 3 ได้แก่วัตถุดิบตราที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

วัตถุดิบตราชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุดิบตราที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้าการส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

ซึ่งนอกจากบทกำหนดโทษทางอาญาที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ยังมี การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบทางแพ่งไว้ในหมวดที่ 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวัตถุดิบที่ให้ถือว่าเป็นวัตถุดิบตราตามความในหมวดนี้ นอกจากนี้ มาตรา 57 ยังระบุว่าบทบัญญัติในหมวดที่ 3 นี้ ไม่เป็นการลบล้างหรือจำกัดหน้าที่ความรับผิดชอบทางแพ่งของบุคคลที่มีอยู่ตามบทบัญญัติในหมวดอื่น หรือในกฎหมายอื่น ซึ่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 3 นั้น ก็เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา 59⁴⁹, 60⁵⁰, 61⁵¹ และมาตรา 62⁵² แห่งพระราชบัญญัติวัตถุดิบตรา พ.ศ. 2510

---

⁴⁹ พระราชบัญญัติวัตถุดิบตรา พ.ศ. 2510 มาตรา 59 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ผลิตวัตถุดิบตราต้องระมัดระวังในการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตการกำหนดวิธีการและขั้นตอนที่วางใจได้ของการผลิต การจัดให้มีภาชนะบรรจุที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยต่อการใช้ การเคลื่อนย้าย และการขนส่ง การจัดให้มีฉลากที่แสดงสภาพอันตราของสิ่งนั้นที่ชัดเจนเพียงพอ ความเหมาะสมของการเก็บรักษา และการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ที่รับมอบวัตถุดิบตราไปจากคนหรือผู้ที่อาจคาดหมายได้ว่าอาจจะได้รับมอบวัตถุดิบตราดังกล่าว”

⁵⁰ พระราชบัญญัติวัตถุดิบตรา พ.ศ. 2510 มาตรา 60 บัญญัติไว้ว่า “ผู้นำเข้าวัตถุดิบตราต้องระมัดระวังในการเลือกหาผู้ผลิต การตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบตรา การตรวจสอบความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก การเลือกวิธีการขนส่งและผู้ขนส่ง ความเหมาะสมของการเก็บรักษา และการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ที่รับมอบวัตถุดิบตราไปจากคนหรือผู้ที่อาจคาดหมายได้ว่าอาจจะได้รับมอบวัตถุดิบตราดังกล่าว”

⁵¹ พระราชบัญญัติวัตถุดิบตรา พ.ศ. 2510 มาตรา 61 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ขนส่งต้องระมัดระวังในการตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่ใช้ในการขนส่งหรือยานพาหนะและอุปกรณ์ ความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลากความเหมาะสมของวิธีการขนส่ง ความถูกต้องของการจัดวางบนยานพาหนะ และความไว้วางใจได้ของลูกจ้างหรือผู้จัดทำกรงานให้แก่ตนหรือร่วมกับตน”

⁵² พระราชบัญญัติวัตถุดิบตรา พ.ศ. 2510 มาตรา 62 บัญญัติไว้ว่า “ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุดิบตราต้องระมัดระวังในการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าหรือผู้ที่จัดหาวัตถุดิบตรานั้นให้แก่ตนความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก ความเหมาะสมของการเก็บรักษาและความไว้วางใจได้ของผู้ที่รับมอบวัตถุดิบตราไปจากคนหรืออาจคาดหมายได้ว่าอาจจะได้รับมอบวัตถุดิบตราดังกล่าว”

5. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ซึ่งในมาตรา 4 ได้กำหนดให้ความหมายของคำว่า “มาตรฐาน” ไว้ว่า “มาตรฐาน” หมายความว่า ข้อกำหนดรายการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเกี่ยวกับ

- (1) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติ การทำ เครื่องประกอบคุณภาพ ชั้นส่วนประกอบ ความสามารถ ความทนทาน และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (2) วิธีทำวิธีออกแบบวิธีเขียนรูปวิธีใช้วัตถุที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และความปลอดภัยอันเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (3) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติของหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น รวมตลอดถึงการหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น วิธีการบรรจุ หุ้มห่อหรือผูกมัดและวัตถุที่ใช้ในการนั้นด้วย
- (4) วิธีทดลอง วิธีวิเคราะห์ วิธีเปรียบเทียบ วิธีตรวจ วิธีทดสอบและวิธีชั่ง ตวง วัด อันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (5) คำเฉพาะ คำย่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย สีเลขหมาย และหน่วยที่ใช้ในทางวิชาการ อันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (6) ข้อกำหนดรายการอย่างอื่นอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามที่รัฐมนตรีประกาศหรือตามพระราชกฤษฎีกา”

โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม”นั้นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานในพระราชบัญญัติฉบับนี้ หากฝ่าฝืนก็จะต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48” และมาตรา 48 ตรี”

นอกจากนี้พระราชบัญญัติฉบับฉบับนี้ยังได้กำหนดให้สินค้าดังต่อไปนี้ คือ รถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟที่ใช้ก๊าซธรรมชาติหรือก๊าซปิโตรเลียมเหลวเป็นเชื้อเพลิง บริษัทส่งสว่างและบริษัทที่คล้ายกัน เครื่องใช้เหล็กกล้าไร้สนิมประเภทภาชนะหุงต้มที่มีรอยประสาน เหล็กกล้าคาร์บอนทรงแบนรีดร้อนสำหรับงาน โครงสร้าง

⁵³ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 16, 20 และมาตรา 21

⁵⁴ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 48 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 20 หรือ มาตรา 21 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁵⁵ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 48 ทวิ ผู้ใดทำหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามมาตรา 20 ทวิ วรรคหนึ่ง มาตรา 20 ตรี วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 21 ทวิ วรรคหนึ่ง โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้แจ้ง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 20 ทวิ วรรคสอง มาตรา 20 ตรี วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 21 ทวิ วรรคสอง แล้วแต่กรณี หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 33 วรรคสองหรือวรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เครื่องจักรกลต้องเป็นไปตามมาตรฐาน เครื่องตัดวงจรใช้กระแสเหลือแบบไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน กระแสเกินสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัยและใช้ในลักษณะที่คล้ายกันต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ผักบัว อ่างน้ำ ก๊อกน้ำสำหรับเครื่องสุขภัณฑ์ ถังก๊าซปิโตรเลียมเหลวสำหรับเครื่องยนต์สันดาปภายในต้องเป็นไปตามมาตรฐานสายเคเบิลโทรคมนาคม ตัวนำทองแดง หุ้มฉนวนพอลิเอเลฟิน สำหรับการติดตั้งแบบแขวนในอากาศ เข็มขัดนิรภัยสำหรับรถยนต์ เครื่องยนต์ดีเซลขนาดเล็กระบายความร้อนด้วยน้ำ รถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิด รถจักรยานยนต์ สวิตซ์ไฟฟ้าใช้ในที่อยู่อาศัยและสิ่งติดตั้งทาง ไฟฟ้ายึดกับที่ที่คล้ายกัน ขั้วรับหลอดฟลูออเรสเซนต์และขั้วรับสตาร์ทเตอร์ เหล็กกล้าคาร์บอนทรงแบนรีร้อนสำหรับงานทั่วไปและงานขึ้นรูป เหล็กโครงสร้างรูปพรรณขึ้นรูปเย็น เครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับการดูแลผิวหรือผม ยางในรถจักรยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ผงซักฟอก เต้าเสียบและเต้ารับสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัยและงานทั่วไปที่มีจุดประสงค์คล้ายกัน ตัวนำ ลวดกลมตีเกลียวร่วมศูนย์กลางสำหรับสายไฟฟ้าเหนือนดิน มอเตอร์คอมเพรสเซอร์ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน เคเบิลเส้นใยนำแสงโทรคมนาคมภายนอกอาคารแขวนในอากาศรับน้ำหนักตัวเองได้ เต้า ไมโครเวฟสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย สีเทียน เครื่องซักผ้าใช้ในที่อยู่อาศัย เครื่องตัดวงจรกระแสเหลือแบบมีอุปกรณ์ป้องกันกระแสเกินสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัยและใช้ในลักษณะที่คล้ายกัน เคเบิลเส้นใยนำแสงโทรคมนาคมภายนอกอาคารติดตั้งในท่อร้อยสายและฝังดิน โดยตรง เซลล์และ แบตเตอรี่ทุติยภูมิที่มีอิเล็กโทรไลต์แอลคาไลน์ หรืออิเล็กโทรไลต์อื่นที่ไม่ใช่กรด สำหรับการใช้งานแบบพกพา สายไฟฟ้าแรงดันสูงหุ้มด้วยฉนวนครอสลิงค์พอลิเอทิลีนสำหรับแรงดันไฟฟ้าที่กำหนดตั้งแต่ 60 กิโลโวลต์ ถึง 115 กิโลโวลต์ ไม้ขีดไฟ ตู้เย็นสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต โกลว์สตาร์ทเตอร์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์ กระทะไฟฟ้า เครื่องทำน้ำร้อน ไฟฟ้า น้ำผ่านร้อนทันที หม้อหุงข้าวไฟฟ้าต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ เตารีด ไฟฟ้า กระจกโพลติส แอลกอฮอล์แข็งสำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิง สวิตซ์ไฟฟ้า เครื่องยนต์ดีเซลขนาดเล็กระบายความร้อนด้วยน้ำ เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต แอมโมเนียมไนเตรดสำหรับทำวัตถุระเบิด แอนโฝ น้ำมันเครื่องสำหรับเครื่องยนต์เบนซินสองจังหวะ ผงซักฟอก ออกซิเจนการแพทย์ ระบบ กำลังไฟฟ้าต่อเนื่อง กระจกน้ำร้อนไฟฟ้า เหล็กกล้าคาร์บอนรีดเย็นแผ่นม้วน แผ่นแถบ และแผ่นตัด สำหรับงานทั่วไปและงานขึ้นรูป ก๊อกน้ำสำหรับเครื่องสุขภัณฑ์ เหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง สำหรับงานถังก๊าซ เหล็กกล้ารีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบางที่ด้านการกัดกร่อนได้ดีในบรรยากาศ บริภัณฑ์ส่องสว่างและบริภัณฑ์ที่คล้ายกัน เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต ถังก๊าซปิโตรเลียมเหลว รถจักรยานยนต์ ไนทริสออกไซด์ที่ใช้ในการแพทย์ รถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล สายไฟฟ้าอะลูมิเนียมหุ้มด้วยฉนวน โพลีไวนิลคลอไรด์

ฟิล์มยืดหุ้มห่ออาหาร เป็นสินค้าที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องทำให้ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้”

6. พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

โดยวัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ก็เนื่องจากประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และโดยที่ในปัจจุบันสินค้าเกษตรหลายชนิดทั้งที่ผลิตขึ้นในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศยังไม่มีมาตรฐานใช้บังคับเป็นเหตุให้สินค้าเกษตรคือคุณภาพและไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ประชาชนขาดความเชื่อถือ และส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการค้าสินค้าเกษตรของไทย ทำให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม สมควรมีกฎเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานและการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรขึ้น เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการค้าสินค้าเกษตรหรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ” และพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้สินค้าดังต่อไปนี้ คือ ไข่ไก่ ฟริกแห้ง รังไหม เกษตรอินทรีย์ เล่ม 4 (ข้าวอินทรีย์) ฝรั่ง น้ำมันโคดิบ ปูทะเลนึ่ง ซอสพริก ทะลายปาล์มน้ำมัน เมล็ดกาแฟอะลาบิกา เมล็ดกาแฟโรบัสตา ซอคอกกล้วยไม้ เมล็ดข้าวโพดแห้ง ชาใบหม่อน เห็ดหูหนูแห้ง เป็นสินค้าที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องทำให้ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

7. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติรับรองสิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคไว้ 4 ประการ” คือ

- (1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าและบริการ
- (2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกสรรหาสินค้าหรือบริการ
- (3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

⁵⁶ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 17 บัญญัติไว้ว่า “เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศจะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานก็ได้

⁵⁷ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

⁵⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 4

(3 ทวิ) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

(4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

นอกจากนี้ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเข้าดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค หรือเมื่อได้รับคำร้องจากผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมอัยการ หรือข้าราชการในสำ นักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาล และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้วให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ในการดำเนินคดีในศาล ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องเรียกทรัพย์สิน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ร้องขอได้ด้วย และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

และในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ให้สมาคมที่คณะกรรมการรับรองตามมาตรา 40 มีสิทธิในการฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคได้ และให้มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายแทนสมาชิกของสมาคมได้ ถ้ามีหนังสือมอบหมายให้เรียกค่าเสียหายแทนจากสมาชิกของสมาคมในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง มิให้สมาคมถอนฟ้อง เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเมื่อศาลเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวมสำหรับคดีแพ่งเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายแทนสมาชิกของสมาคม การถอนฟ้องหรือการพิพากษาในกรณีที่คู่ความตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันจะต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมของสมาชิกผู้มอบหมายให้เรียกค่าเสียหายแทนมาแสดงต่อศาลด้วย

นอกจากนี้ ในปี 2551 นี้ ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย นั่นก็คือ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติขึ้นเนื่องจากที่สินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตภายในประเทศหรือนำเข้า มีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นเป็นลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยกระทำได้ยาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ แต่การฟ้องคดีในปัจจุบันเพื่อเรียกค่าเสียหายมีควายยุ่งยาก เนื่องจากภาระในการพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการกระทำผิดของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าตกเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไปเพราะยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าโดยมีการกำหนดหน้าที่ความ

รับผิดชอบในความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้ อันจะมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ตลอดจนได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม” ซึ่งในส่วนของรายละเอียดนั้นจะขอกล่าวต่อ ๆ ไป

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

คำจำกัดความคำว่า “สินค้า”

ในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ให้นิยามคำว่า “สินค้า” ไว้ในมาตรา 4 หมายถึงสังหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น สินค้าแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ สินค้าที่อยู่ในบังคับของกฎหมายและสินค้าที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย

1. สินค้าที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 สังหาริมทรัพย์ที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย

ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปร่างหรือเคลื่อนที่ได้ทุกชนิดนั้นอยู่ในความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามความหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยไม่จำกัดถึงขนาดหรือน้ำหนักและไม่ว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จะมีวัตถุประสงค์ในการใช้อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการใช้ในด้านอุปโภคหรือบริโภคเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค งาน ชาม ฯลฯ หรือใช้เพื่ออำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น รถยนต์ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ และสินค้านั้นไม่ว่าจะมีการผลิตที่ใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศหรือนอกประเทศ แต่ถ้าหากว่าสินค้านั้น ๆ ได้นำมาเข้ามา หรือขายในประเทศก็ย่อมอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้แทบทั้งสิ้น^{๕๙}

ข้อสังเกต การกระทำที่อยู่ในความหมายของคำว่า “ขาย” มีเงื่อนไขเพื่อประโยชน์ทางการค้า ดังนั้น หากเป็นการแลกเปลี่ยนของที่ระลึก หรือแจกสินค้าเช่น ปลากระป๋องแก่ผู้ประสบภัย โดยมีได้หวังประโยชน์ทางการค้า แต่สินค้านั้นก่อให้เกิดความเสียหาย จึงมีข้อสงสัยว่า จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่

^{๕๙} เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

^{๖๐} พงษ์เดช วาณิชกิตติกุล. คำอธิบายพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551. สำนักงานศาลยุติธรรม : กรุงเทพฯ. หน้า 9.

1.2 ผลผลิตเกษตรกรรม

ผลผลิตเกษตรกรรม หมายความว่า ผลผลิตอันเกิดจากเกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึง ผลผลิตที่เกิดจากธรรมชาติ ดังนี้ จึงส่งผลให้สินค้าที่เป็นผลผลิตเกษตรกรรมทั้งหลายอยู่ในความหมายของคำว่า สินค้าตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะป็นสัตว์ หรือพืชสวน พืชไร่ กฎหมายฉบับนี้ยกเว้นให้เฉพาะผลผลิตที่เกิดตามธรรมชาติ เช่น ของป่าทั้งหลาย ผลไม้ พืชผักที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นต้น

เหตุที่กฎหมายยกเว้นให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติก็เพราะไม่มีการกระทำของมนุษย์ให้เกิดผลผลิตนั้น ผลผลิตจากธรรมชาติหลายอย่างอาจก็ให้เกิดอันตรายก็ตาม บุคคลที่นำสิ่งที่เป็นอันตรายเหล่านี้มาขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เช่น เห็ดมีพิษ สัตว์ หรือพืชในป่าที่นำมารับประทานอาจมีพิษและเป็นอันตรายต่อคน เป็นต้น แต่ความรับผิดชอบเหล่านี้ก็จำกัดอยู่ในบังคับของกฎหมายทั่วไปว่าด้วยสัญญา หรือละเมิด หรือกฎหมายพิเศษอยู่แล้ว

ข้อสังเกต นิยามคำว่า “ผลผลิตเกษตรกรรม” มิได้ให้หมายความรวมถึง การทำประมง ซึ่งอาจมาจากเหตุผลว่า การจับสัตว์น้ำซึ่งเป็นผลผลิตที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จึงอยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา 4

ปัจจุบัน มีการนำสินค้าประเภทอาหารทะเลจากต่างประเทศจำนวนมาก การยกเว้นดังกล่าวอาจเป็นไปได้หรือไม่ว่า จะเป็นช่องทางให้สินค้าอาหารทะเลจากต่างประเทศ ทะลักเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบอาชีพประมงของไทยมากขึ้น ซึ่งหากสินค้าเหล่านั้นขาดความปลอดภัยที่เพียงพอ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค จึงมีข้อสงสัยว่า อาจจะเป็นช่องว่างหนึ่งซึ่งไม่อาจให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้วยหรือไม่

และในปัจจุบัน เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2553 ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดผลผลิตเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2553 กำหนดให้ผลผลิตเกษตรกรรมของเกษตรกรที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทย แม้ผ่านกระบวนการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามบทนิยามคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 4

- (1) การสี ผัด หรือขัดข้าว
- (2) การร่อนหรือล้างพืช หรือการคัดหรือแยกขนาดหรือคุณภาพของพืช
- (3) การปอก ตัด บด ปั่น หรือย่อยพืช

- (4) การกะเทาะเมล็ดหรือเปลือกเมล็ดพืช
- (5) การอบใบยาสูบให้แห้งหรือการรูดก้านใบยาสูบ
- (6) การล้าง ชำแหละ แกะ หรือบดสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์
- (7) การกระทำอื่นใดที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ของกฎกระทรวงนี้ “เกษตรกร” หมายความว่า เกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ แต่ไม่รวมถึงชุมนุมสหกรณ์การเกษตร“

1.3 กระแสไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม อีกทั้งการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันก็ต้องพึ่งพาอาศัยไฟฟ้าอยู่ตลอดเวลา ไฟฟ้าจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และในขณะเดียวกัน ไฟฟ้าก็ทำอันตรายให้แก่มนุษย์ได้เช่นกัน หากไม่ระมัดระวังหรือไม่มีการควบคุมที่ดีพอ ด้วยเหตุดังกล่าวประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงได้บัญญัติไว้ในมาตรา 437 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ที่มีไฟฟ้าไว้ในความครอบครองไว้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ก็มีแนวคำพิพากษาที่วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานไว้หลายคดี“

ข้อสังเกต ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยตรงอยู่แล้ว การที่พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ได้กำหนดให้คำนิยามคำว่า “สินค้า” รวมถึงกระแสไฟฟ้านั้น จะเป็นการให้สิทธิที่ซ้ำซ้อนกันหรือไม่ และสมควรหรือไม่ที่จะให้ไฟฟ้าเป็นสินค้าตามความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

2. สินค้าที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.1 การบริการ

⁶¹ กฎกระทรวงกำหนดผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2553

⁶² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 529/2523 กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันเกิดอันตรายได้โดยสภาพ ซึ่งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำเลยผู้ผลิตและจำหน่ายเป็นผู้มีไว้ในครอบครองจะต้องรับผิดชอบ เพื่อการเสียหายที่เกิดขึ้นตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 การที่กระแสไฟฟ้าลัดวงจรไหม้ทรัพย์สินของโจทก์เพราะเหตุที่คั้นมะพร้าวเมื่อมีลมพัดมิใช่เหตุสุดวิสัย

โดยทั่วไปสิ่งที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายจำหน่ายหรือขายแก่ผู้บริโภคมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ สินค้าหรือบริการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้เจาะสินค้าเท่านั้นที่อยู่ในความหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยไม่รวมถึงการบริการ ดังนี้ จึงส่งผลให้ผู้ที่ให้บริการแก่ประชาชนไม่ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้าหากว่ามีการเกิดอันตรายแก่ผู้ที่รับบริการ ความรับผิดชอบนั้นก็จะเป็นไปตามความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่น^๖

2.2 อสังหาริมทรัพย์

สินค้าใดที่อยู่ในรูปของอสังหาริมทรัพย์ ย่อมไม่อยู่ในความหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เช่น ที่ดิน บ้าน ห้องชุด เป็นต้น แต่หากชิ้นส่วนหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ประกอบเป็นอาคารหรือติดต่อกับอาคารแตกหักเสียหายก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลแล้ว ผู้ผลิตหรือผู้ขายชิ้นส่วนหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสังหาริมทรัพย์อาจต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กล่าวคือ ในการแยกต้องแยกพิจารณาแต่ละส่วนว่าส่วนประกอบของอาคารนั้นเป็นส่วนควบหรือส่วนอุปกรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นอาจจะไม่สำคัญ เพราะถ้าหากชิ้นส่วนอุปกรณ์นั้นแยกออกจากอาคารอยู่ในรูปแบบของสังหาริมทรัพย์ได้แล้วก็ย่อมรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้^๗

2.3 สินค้าดิจิทัลหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ในปัจจุบันสินค้าดิจิทัลหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นสินค้าในรูปแบบใหม่ที่มีบทบาทมากยิ่งขึ้น รูปแบบในการจำหน่ายก็มีหลากหลาย อาจอยู่ในรูปแบบของแผ่นซีดี ดีวีดี หรือจำหน่ายแค่เพียงชื่อผู้ใช้เพื่อนำเข้าไปใช้งานในระบบอินเทอร์เน็ต เช่น สมาชิกบ้านเพลง สมาชิกบ้านหนังสือ เป็นต้น ซึ่งสินค้าเหล่านี้มีได้อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ หากเกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการใช้งานบกพร่องหรือไม่สามารถใช้งานได้ต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายอื่นทั่วไป เช่น สัญญา ละเมิด หรือกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา^๘

2.4 สินค้ากำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้ฝ่ายบริหารสามารถออกกฎกระทรวงยกเว้นสินค้าบางประเภทที่เห็นควรให้การยกเว้นสินค้าบางประเภทไม่ต้องอยู่ในบังคับกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งในปัจจุบันก็มีเพียง กฎกระทรวงกำหนดผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่า

^๖ พงษ์เดช วาณิชกิตติกุล. อ้างแล้ว เรื่องเดียวกัน. หน้า 9, หน้า 11.

^๗ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

^๘ พงษ์เดช วาณิชกิตติกุล. อ้างแล้ว. หน้าเดียวกัน

ด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2553 ซึ่งรายละเอียดก็ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

นอกจากนี้เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554 ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดยาและเครื่องมือแพทย์ที่ผู้ให้บริการสาธารณสุขได้ผลิตเพื่อนำมาใช้กับผู้ป่วยหรือสัตว์เฉพาะรายที่ผ่านการตรวจรักษาหรือได้ผลิตตามคำสั่งของผู้ให้บริการสาธารณสุขผู้ตรวจรักษาเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ว่า

ข้อ 1. “ยา” หมายความว่า ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

“เครื่องมือแพทย์” หมายความว่า เครื่องมือแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์

“ผู้ให้บริการสาธารณสุข” หมายความว่า ผู้ให้บริการด้านการแพทย์แลสาธารณสุขซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ และผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ ผู้ประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัดตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพกายภาพบำบัด ผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ และผู้ประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ

ข้อ 2. ให้ยาและเครื่องมือแพทย์ที่ผู้ให้บริการสาธารณสุขได้ผลิตเพื่อนำมาใช้เฉพาะกับการบำบัดรักษาผู้ป่วยหรือสัตว์เฉพาะรายที่ผ่านการตรวจรักษาหรือได้ผลิตตามคำสั่งของผู้ให้บริการสาธารณสุขผู้ตรวจรักษานั้นแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้ผลิตในลักษณะเดียวกันเพื่อขายแก่บุคคลทั่วไปเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามบทนิยามคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 4

ข้อ 3 ให้ยา เครื่องมือแพทย์ หรือสังหาริมทรัพย์อื่นใดที่ผลิตโดยบุคคลอื่นซึ่งผู้ให้บริการสาธารณสุขได้นำมาใช้ในการผลิตยาหรือเครื่องมือแพทย์ตามข้อ 2 ยังคงเป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการต้องถูกบังคับตาพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเลือดหรือเนื้อเยื่อของมนุษย์

ในปัจจุบันวงการแพทย์ได้มีการพัฒนาละเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ทั้งด้านเครื่องมือและเทคนิควิธีการรักษาพยาบาลผู้ป่วย เลือดหรือเนื้อเยื่อเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการรักษาผู้ป่วยไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัดหรือการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ ซึ่งในแต่ละปีก็มีการใช้เลือดของโรงพยาบาล หรือมีการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะเป็นจำนวนมาก หากเกิดว่า เลือดที่โรงพยาบาลใช้รักษาผู้ป่วยหรืออวัยวะที่นำมาเปลี่ยนถ่ายนั้นเกิดมีความผิดปกติไม่สมบูรณ์ เช่น ติดไวรัส หรือมีโรคบางประการแทรกซ้อน เป็นต้น จะถือว่าเลือดหรือเนื้อเยื่ออวัยวะที่นำมาเปลี่ยนถ่ายนั้นเป็นสินค้าที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่

แต่ตามปกติแล้วเลือดหรือเนื้อเยื่ออวัยวะไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินตามกฎหมาย ไม่อาจทำการซื้อขายกันได้ แต่ในอนาคตด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเลือดหรือเนื้อเยื่ออวัยวะเป็นสินค้าตกอยู่ในความหมายของคำว่าสินค้าตามพระราชบัญญัติฉบับนี้